TYP
Purgativ neîntrecut

ASIGURAREA „FRANCO-ROMÂNĂ"
Bucureşti, Griviţei 23
acordă ABONAŢILOR „UNIVERSULUI"
PREMII DIN OFICIU
în numerar şi lozuri ale Loteriei Statului. **Cadouri** în obiecte. **Despăgubiri** moştenitorilor, **oricare ar fi vârsta abonatului. Trageri generale lunare şi speciale. O tragere festivă** pentru aniversarea a 10 ani dela înfiinţarea secţiunii „UNIVERSUL" a Societăţii. Asigurări pe o durată de plată foarte scurtă, şi chiar cu primă unică, şi cu plata în efecte la cursul **nominal.**
Se poate cere trecerea ratelor plătite de la o asigurare veche — chiar dacă nu e la curent — la o asigurare nouă — făcută în condiţiunile sus arătate.

10 cupoane — dimpreună cu taxa de manipulaţie de lei 20 — dau drept cetitorilor la 1 bon de participare la TRAGEREA FESTIVĂ a cărei dată se va anunţa la timp.

CEREŢI LAMURIRI ŞI PROSPECTE.

BULETIN ARHEOLOGIC ŞI NUMISMATIC

(Urmare din pagina I-a)

dre este un spaţiu gol în formă de cruce cu braţul inferior mai lung (cruce latină), dovadă că fibula a fost lucrată pentru un personagiu creştin.

In al doilea rând vine o diademă simplă, formată dintr'o lamă îngustă de aur şi lipsită de orice ornamente cum şi o brăţară simplă de aur.

Apoi 5 ciucuri de aur — pandantive la urechi — formaţi din câte un nod încrustat cu pietre scumpe (almandine) şi din câte 4 lănţişoare terminate în mici clopoţei de aur.

Două cătărămi de aur de formă identică, dar de mărimi deosebite, sunt şi ele împodobite cu almandine încrustate în rame de aur.

Fig. 2 şi 3

In sfârşit două inele de aur masive şi fără ornamente, dar având unul gravate 4 cruciuliţe cu braţele egale (greceşti), iar celălalt numele OMHARVS şi deasupra lui o altă cruciuliţă.

Din cele de mai sus rezultă, că în sicriul dela Apahida fusese îngropat un şef german, numit Omharus, care era creştin şi în timpul năvălirilor din veacul al IV-lea sau al V-lea d. Cr. trecând sau stabilindu-se prin aceste locuri, l-a surprins moartea şi a fost înmormântat aici. Iar obiectele de aur sunt podoabele sale de şef, pe cari le purta la cap, la mâini şi la mantia ce o purta pe umeri.

Dar pe lângă aceste podoabe de aur sicriul mai conţinea şi două cănd de argint executate cu o măestrie desăvârşită. (Fig. 2—3). Ele sunt identice ca formă şi ca mărime — au înălţimea de 31 cm. — şi ornamentaţia lor cu figuri în relief este de asemenea identică.

Pereţii acestor căni sunt în patru muchi şi formează astfel patru feţe. Dealungul gâtului aceste feţe sunt împodobite cu frunze şi flori frumos stilizate; cele de pe pântece însă reprezintă scene de dans. Personagiile cari dansează sunt o bacantă şi un faun. In două scene alăturate bacanta dansează înclinându-se pe spate (fig. 3); într'o altă scenă bacanta şi faunul dansează faţă în faţă; în sfârşit în scena dela torţile cănilor bacanta urmăreşte dansând pe faun.

Acesta din urmă este reprezentat în toate scenele gol şi ţinând în mână un toiag, bacanta este îmbrăcată în rochie străvezie şi ţine în mâini o tamburină.

Amândouă cănile au câte un capac cu mâner spre a se putea deschide mai uşor; torţile lor sunt drepte.

Din punct de vedere al concepţiei şi al execuţiei artistice este o mare deosebire între obiectele de aur şi cele de argint din acest tezaur.

Primele sunt produse ale artei industriale care utiliza ca podoabe almandinele încrustate în rame de aur, celelalte — cănile de argint — sunt lucrări de artă romană din epoca bună a veacului al III-lea d. Cr. Deci între unele şi altele ar putea fi o distanţă de timp de cel puţin un veac, poate chiar două.

Faptul acesta ne lămureşte asupra originei obiectelor de artă pe cari le posedau şefii germani din timpul năvălirilor; ele proveniau parte din depozite mai vechi, formate din prădăciuni ori cadouri, parte din obiecte de podoabă ce le achiziţionau dela contimporani.

In orice caz tezaurul din Apahida prezintă din acest punct de vedere o importanţă excepţională şi lucrurile preţioase din sicriul lui Omharus merită să fie studiate mai aprofundat şi în legătură cu toate celelalte din timpul năvălirilor barbare, ce s'au găsit în ţara noastră şi în ţările vecine.

CONST. MOISIL

NOTA. In buletinul precedent (Nr. 207) s'au strecurat următoarele greşeli de tipar: „Alte 5 cupe au forma rotundă şi unele spre a fi atârnate" în loc de „inele spre a fi atârnate"; „desene orbitoare" în loc de „desene arbitrare". Iar figura 3 a fost pusă invers.

Domnii abonaţi sunt rugaţi ca la orice reclamaţie sau schimbare de adresă să binevoiască a ne trimite eticheta cu care primesc ziarul, iar spre a fi prompt serviţi la reînoirea abonamentului să lipească pe cuponul mandatului poştal eticheta abonamentului expirat.

Memento

Calendar

MARŢI 6 AUGUST
Ort. † Schimbarea la Faţă a Domnului Nostru Isus Hristos.
Cat. † Schimbarea la Faţă a Domnului Nostru Isus Hristos.
Prot. † Schimbarea la Faţă.
Evreesc: 2 Av 5700.
Mahomedan: 2 Regeb 1359.

✱

Probejenie. Sărbătoare naţională. Zi mare a neamului românesc. Marea bătălie dela Mărăşeşti (1917). La Mărăşeşti se face comemorarea eroilor morţi în marea ofensivă a Armatei a II-a.

✱

Răsăritul Soarelui 5.8. Apusul Soarelui 19.35.

FAPTE ŞI GANDURI DIN ALTE VREMI
6 August

1792. Alexandru Moruzi, Domnul Moldovei, reînnoeşte vechile danii ale bisericii Tălpălari şi privilegii preoţilor, adăugând la ele altele noui. Hrisovul spune:

„Se face ştire că acest hrisov al domniei mele pentru biserica din mahalaua Tălpălarilor de aicea din oraşul Eşii, unde se prăznuieşte hramul Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, că prin jalba ce au dat domniei mele preoţii ce se află slujind acestei biserici, arătatu-ni-au că se află lipsită de cele trebuincioase şi fără nici un ajutor şi s'au rugat să fie împărtăşită din domneştile noastre mile, precum şi în vremea altor Domni ce au fost mai înainte de noi, au fost ajutorată. Deci, adeverindu-ne domnia mea de slaba stare acestei biserici, n'au trecut cu vederea, ce după cum pentru alte sfinte dumnezeeşti locaşuri cu cele ce s'au socotit s'au ajutorat, asemenea dar şi pentru această biserică o mişuim şi întărim prin acest hrisov, cu care hotărâm ca să aibă a lua pe toată luna nesmintit din vama gospod: câte trei ocă untdelemn şi câte două sute dramuri tămâie şi câte una ocă ceară. Aşişderea să aibă a scuti preoţii ce slujesc la această biserică câte una sută cinci zeci vedre vin vădrărit din dreptele viile ce vor avea şi câte cincizeci stupi de desătină, cum şi patru liude oameni străini ce-s vor putea găsi fără de bir în visterie, pe care să aibă a-i scoate de peste hotare, dintr'alte părţi străine, şi în vreme ce-i vor găsi să-i aducă înaintea dregătorilor ţinutului Iaşi sau la dumneaului vel' Agă, ca să-i cerceteze şi adeverindu-i că sunt străini şi nu au nici un amestec de bir cu locuitorii pământului, să le dea răvaş ca să nu fie supăraţi"...

Aceste danii şi privilegii ale bisericii Tălpălari au mai fost reînoite ulterior şi de alţi Domnitori: Mihail Vodă Suţu, la 5 Septembrie 1793 şi la 30 Iulie 1830.

Scarlat Vodă Calimah întăreşte aceste danii şi privilegii, la 27 Ianuarie 1813, dar faţă de ceilalţi domnitori este mai darnic; în loc de trei ocă untdelemn, dă cinci; în loc de două sute dramuri tămâie, dă trei; în loc de una ocă ceară, dă trei.

GEORGE DINCA

Radio

EMISIUNI IN LIMBA ROMANA ALE POSTURILOR STRAINE DE RADIO
— (Ora românească) —

18.45—19: DUNĂREA (325,4 m.) 922 kHz. Bremen II 1339 m. şi posturile de unde scurte. DJA 31,38 m. şi DTP 25,31 m.
19.50: TIRANA (49,30m.) afară de Duminică.
20.15: ZEESEN (31,38m.)
20.15: ROMA (31,02m.-25.51m.)
20.15: BARI I (283,3m.)
20.30—20.40: DUNĂREA (325,4 m.) 922 kHz., Bremen II.
21.35: BELGRAD (49,18m.)
22.15—22.30: DUNĂREA (325,4 m.); 922 kHz. şi postul de unde scurte DJA 31,38.
22.30: LONDRA (261m.)
22.30: DAVENTRY (30,96m.-49.59 m.-41,49 m.)

MARŢI, 6 AUGUST
RADIO-EXPERIMENTAL
32,4 m. 9259 kHz. 2 kw.
RADIO-ROMANIA
1875 m. 160 kHz. 150 kw.

RADIO-BUCUREŞTI
364,5 m. 823 kHz. 12 kw.

RADIO ROMANESC PE UNDA SCURTA 23,4 m.
6,45: Ora dimineţii.

RADIO ROMANIA ŞI RADIO BUCUREŞTI
13: Ora; Jurnal cultural: Cota apelor Dunării şi a barei Sulina; Sfaturi gospodăreşti şi igienice; Note culturale şi publicaţii; Ştiri artistice şi culturale; Radiofonice; Sport; Spectacole.
13,15: Orchestra Costică Tandin: Pe sub fereastră curge un râu, romanţă; Tărapanaua; Horă şi Sârba lui Pistol din Calafat; Peleşul, vals de Kratocwil; Am spus dorului, cântec românesc de Cantea, pe versuri de Policlet. Hora lui Ciocan din Cioroieşi şi Sârba lui Ioţa; Ochişorii tăi mint-tango de Petrovici şi Să-ţi fie viaţa frumoasă ca floarea de cireş, slow de Liliana Delescu; Cântece şi jocuri ca la Severin.
14: Radio-jurnal.
14.30: Muzică vieneză (discuri): vals de Ziehrer: Primăvara la Viena şi Viena noaptea, de Stolz (voce: Eric Helgar); Potpuriu de melodii vieneze (voce: Rosi Seegers şi Walter Simlinger); Două melodii vieneze de Zalden; Lied vienez de Goetz (voce: Martin Farrar); Un cântec vienez şi O fată ca tine, de Stolz.
15: Instituţări.

RADIO-ROMANIA
19.50: Radio-jurnal în limba maghiară.

RADIO-ROMANIA ŞI RADIO-BUCUREŞTI
20: Ora; dr. Sabin Manuilă: Politica de populaţie
20.15: Seară de operă: „Aida", operă în 4 acte (7 tablouri) de Verdi (discuri), Distribuţia: Aida: Dusolina Giannini; Radames: Aureliano Pertile; Amneris: Irene Minghini - Cattaneo; Amonarso: Giovanni Inghilleri; Regele: Guglielmo Maschi; Ramfis: Luigi Manfrini. Corul şi orchestra Operei Scala. dirij. de Carlo Sabajno.
In pauza I (21—21.20): Radio-jurnal (I).
In pauza II-a (22.01—22.20): Radio-jurnal (II); Sport.
In pauza III-a (23—23.20): Jurnal pentru străinătate în limbile: germană, italiană, franceză şi engleză.

MIERCURI, 7 AUGUST

RADIO-EXPERIMENTA'
32,4 m 9259 kHz. 2 kw.

RADIO-ROMANIA
1875 m. 160 kHz. 150 kw.

RADIO-BUCUREŞTI
364.5 m. 823 kHz. 12 kw.

RADIO ROMANESC PE UNDA SCURTA 32,4 m.
6.45: Ora dimineţii.

RADIO ROMANIA ŞI RADIO BUCUREŞTI
13.00: Ora; Jurnal cultural: Cota apelor Dunării şi a barei Sulina; Sfaturi gospodăreşti şi igienice; Note culturale şi publicaţii; Ştiri artistice şi culturale; Radiofonice; Sport; Spectacole.
13.15: Muzică variată (discuri): Uvertura jubiliară de Weber (orch. filarm. din Berlin dirij. de Hans Pfitzfier); Arie de Lotti (vioară: Leo Petroni); Arie din „Atalanta" de Haendel (voce: Doris Owens); Moment muzical de Schubert şi Studiu No. 7 de Chopin; Ultima primăvară de Grieg (orch. filarm. din Berlin, dirij. de Schmidt-Isserstedt).
13.45: Al. Bojenescu (fierăstrău, acomp. la pian de Viorel Dobos): Romanţă din opera „Pescuitorii de perle" de Bizet; Cântecul lui Soiveg din „Peer Gynt" de Grieg; Am iubit doi ochi albaştrii - romanţă românească.
14.00: Radio-jurnal.
14.30: D-ra Doina Suchici (acordeon acomp. de taraf): Muzică românească: Flori de nufăr - romanţă populară, Ia bobocii de la moară şi Hora lui Ilie Gămălie; Te-am zărit printre morminte, Leliţa Ioană şi Biru; Arii bănăţene; Dorul bătrânului - potpuriu naţional de Doina Suchici.
15.00: Instituţări

RADIO ROMANIA
19.50: Radio-jurnal în limba maghiară.

RADIO ROMANIA ŞI RADIO BUCUREŞTI
20.00: Ora; Em. Bucuţa: Colaborări culturale.
20.15: Maxim Vasiliu (voce): Melodii italiene: Nu te mai iubesc de P. Tosti; Mămiţă scumpă de Vincenzo Valente; Mai iute Morelo de Francesca Quaranta; Gondola neagră de A. Rotoli; Tu draga mea de Francesco Quaranta; Muzică oprită de Gastaldon.
20.40 Radio-jurnal (I).
21.00: Muzică simfonică italiană (discuri): Giga şi Badinerie de Corelli (orch. filarm. din Berlin, dirij. de Hans von Benda); Sonata în re major de Scarlatti (clavecin: Rudolph Dolmetsch); Melodii italiene de prin 1625 de Monteverdi; Concert în la minor pentru orchestră de coarde de Vivaldi (orch. simf. din Amsterdam, dirij. de Willen Mengelberg); Insula Garda - poem simfonic de Certani (orch. simf. din Milano, dirij. de Lorenzo Melajoli); Magazinul fermecat de Rossini-Respighi (orch. filarm. din Londra, dirij. de Eugene Goocssens).
22.00: Radio-jurnal (II); Sport.
22.20: Jurnal pentru străinătate în limbile: germană, italiană, franceză şi engleză.
22.40: D-na Nina Alexandrescu (vioară): Concertul în do major de Vivaldi-Kreisler; Romanţă de Georges Hüe; Tamburin chinezesc de Kreisler.
23.05: Ion Filionescu (pian): Muzică de Debussy, Fr. Mompou şi Fr. Poulenc.
23.25—23.45: Cântă: Galli-Curci, Tamagno, Tetrazzini, Battistini (discuri): Arii din „Traviata" de Verdi (voce: Galli-Curci); Arie din „Andrée Chénier" de Giordano (voce: Francesco Tamagno); Arie din „Rigoletto" de Verdi (voce: Luisa Tetrazzini); Arie din „Traviata" de Verdi (voce: Mattia Mattistini).

ETNOLOGIA TRANSILVANIEI ŞI BANATULUI

(Urmare din pag. 1-a)

4902 km., deoarece partea de vest a fostului comitat cu acelaş nume, având o populaţie majoritară ungară, a fost atribuită Ungariei).

IN COMITATUL SALAJ (Szilagy), ungurii sunt în minoritate în toate cele şase circumscripţii.

IN COMITATUL BIHOR, care avea atunci o întindere de 10.961 km.p. ungurii sunt în minoritate în 7 circumscripţii. Frontiera fixată în 1920 a tăiat teritoriul acestui comitat în două: partea occidentală cu majoritate ungară a fost atribuită Ungariei, iar partea orientală, cu majoritatea populaţiei româneaşcă, a fost atribuită României.

IN COMITATUL ARAD, care avea atunci 6443 km. p., ungurii sunt în minoritate în toate cele zece circumscripţii: (judeţul românesc Arad are o suprafaţă de 6005 km.).

IN COMITATUL CENAD ungurii sunt în minoritate în două circumscripţii (ele au majorităţi române).

Prin tratatul de pace dela Trianon s'a atribuit României o parte din comitatul Cenad, care în 1920 a fost încorporată în teritoriul judeţului Arad.

IN COMITATELE DIN BANAT deasemenea ungurii sunt în minoritate în toate circumscripţiile. (Timiş, Caraş-Severin şi Torontal).

In partea din dreapta a diagramei, procentajele urcate aparţin Seculor, iar nu maghiarilor, aşa că în Transilvania şi Banat, elementul etnic maghiar este în minoritate, pe când cel român are supremaţia.

Această supremaţie a etnicului român este constatată şi în alte lucrări maghiare.

In lucrarea Dr. Kenez Bella „Statistica etnografică a Ungariei" din 1906 („Magyarszag Nepesegii statisztikaya", 1906) se spune:

ROMANII TRAESC IN MAJORITATE ABSOLUTA în 12 judeţe şi anume: Sălaj, Arad, Caraş-Severin, Alba, Bistriţa-Năsăud, Făgăraş, Hunedoara, Târnava Mică, Cluj, Sibiu, Someş şi Turda şi au majoritatea relativă în Timiş, Braşov şi Târnava Mare". Din aceste judeţe 3 sunt în zona actuală a frontierei române: Sălaj, Arad şi Caraş Severin.

Să vedem acum ce constatări a făcut pe bazele statisticelor maghiare mai recente delegaţia de pace ungară dela Paris, în 1920, privitoare la românii din Transilvania şi Banat. In nota II, cetim:

„Acum 60 de ani locuitorii Transilvaniei au fost 28,2 la sută unguri şi 58,0 la sută români; astăzi 34,9 la sută au limbă maternă ungara şi proporţia românilor a scăzut la 54,2 la sută".

Cum s'a putut ca românii să scadă numericeşte în curs de 200 de ani dela 81.22 la sută în 1720, la 54,2 la sută în 1920, iar ungurii şi secuii împreună să sporească dela 16.55 la sută în 1720 la 34.9 la sută în 1920? Explicaţia o găsim în procedeele recenzorilor maghiari pe care le-a desvăluit academicianul ungur Acsadi în monumentala sa lucrare Monografia Ungariei.

Apoi, în nota a VIII-a asupra chestiunei Transilvaniei adresată de contele Aponny conferinţei păcii, la 14 Ianuarie 1920, se spune:

„In Transilvania rassa Română se găseşte în adevăr în majoritate absolută" (pag. 140).

„In partea de Vest şi sud-vest a platoului mărginind câmpia ungară, elementul român predomină (p. 151)".

Un istoric maghiar Sr. Stefan Tacko în lucrarea sa: „Adevăruri asupra deliberărilor preliminare ale tratatului dela Trianon scrie:

„Este perfect adevărat că românii formează majoritatea populaţiunei Transilvaniei".

Concluziile se impun dela sine. R. SEIŞANU

Vizita d-lui ministru Radu Budişteanu la Cluj

Cluj, 4 August

Astă seară, la ora 9.20, a sosit în localitate d. Radu Budişteanu, ministrul cultelor.

Pe peron, d-sa a fost întâmpinat de d-nii: Coriolan Tătaru, rezidentul regal al ţinutului Someş, dr. Victor Hodor ,secretarul general al ţinutului, col. Manole Enescu, prefectul jud. Cluj, dr. Sebastian Bornemisa, primarul Clujului, col. Panaitescu, şeful siguranţei locale, maior Craioveanu, comandantul poliţiei Cluj, prof. Atanasie Popa, comandantul Străjii Ţării din ţinutul Someş, P. S. episcop Iuliu Hossu, împreună cu monsegnionul Emil Iuga, canonicul Cosma Avram şi pr. Agârbiceanu, din partea episcopiei greco-catolice, asesorii consistoriali dr. Sebastian Stanca şi dr. Laurenţiu Cusea, din partea episcopiei ortodoxe, dr. Septimiu Bariţiu, inspector general sanitar inspector şcolar Neş, inspector şcolar Ioan Ghiţă ,dr. Partenie Dan şi dr. Adam Popa, din partea Partidului Naţiunii din Cluj, dr. Ştefan Meteş, directorul arhivelor statului, dr. Simion Moraru, directorul poştei, dr. Raul Şerban, director de cabinet la rezidenţie, dr. Polfy, din partea minorităţilor ,dr. Kadar, din partea bisericii reformate, protopop Alberty, din partea bisericii luterane, dr. Varga, din partea bisericii romano-catolice, ing. Suceava, directorul uzinei de apă, dr. I. Vătăşescu, secretarul universităţii din Cluj, dr. Traian Rebreanu, cunoscutul avocat clujean, dr. I. Cosma, d. Leonard Divarius, din partea asociaţiei scriitorilor români din Ardeal, pr. V. V. Lucaci, Dănilă Marsil, ş. a.

A luat cuvântul d. dr. Sebastian Bornemisa, fost ministru, primarul municipiului Cluj, care a urat d-lui ministru Budişteanu bun venit, adăugând că are fericirea de a saluta în el pe primul reprezentant al nouei ere totalitare române.

D. Radu Budişteanu, în răspunsul său, a arătat că descalecă în capitala Ardealului nu numai ca reprezentant al guvernului, ci şi ca român, pentru a încerca să închidă, prin prezenţa sa, rănile rămase, dacă acestea se mai găsesc, căci poate ca ziua de mâine să fie o răscruce istorică şi toată suflarea românească trebue să fie înmănunchiată. Ori cum ar fi fost în trecut, trebue să se ştie că astăzi există pretutindeni o înţelegere românească, care dacă va trebui, va fi o jertfă românească.

Mâine se va ţine la catedrala ortodoxă un Te-Deum, la care va participa d. ministru Radu Budişteanu şi toţi şefii autorităţilor locale.

După Te-Deum se va ţine o conferinţă, în aula rezidenţei regale, la care vor lua parte numai şefii autorităţilor locale.

x

Pentru d. primar al Capitalei

Cetăţenii din jurul intersecţiei: Str. Uranus, 13 Sept. şi Cazărmei, precum şi cei din apropierea Arsenalului Armatei şi şcoalei de război, neavând tramvai direct la centru şi Piaţa Victoriei roagă pe d. primar să intervină ca S. T. B.: 1) să prelungească linia 9-a dela statuia Roseti pe Bulevard până la liceul Lazăr şi de aci să meargă prin str. Uranus — 13 Sept. 2) Tramvaiul 3 când ajunge la str. Isvor să continue drumul prin Uranus—Calea Rahovei, (punctul final de astăzi).

CUVÂNTUL ARDEALULUI

(Urmare din pag. I-a)

dreptul la această înălţătoare şi patriotică revendicare?

Milioane de români, legaţi de un trecut de veacuri prin suferinţele cele mai grozave, purtând în sângele lor moştenirea durerii milenare şi a jurămintelor strămoşilor, având încă viu în memoria lor tot lanţul de chinuri la care au fost supuşi înaintaşii lor şi ei înşişi pentrucă voiau libertatea românească şi conştienţi de toată măreţia dreptăţii care a justificat, în faţa lumii, hotărîrea lor de a se uni în libertate cu întregul neam românesc, nu pot rămâne nepăsători atunci când soarta lor este iarăşi pusă în joc şi când fie dintr'un interes sau calcul politic internaţional al altora, fie din ignorarea realităţii şi a adevărului, se încearcă iar revenirea la strigătoarea nedreptate de ieri.

Cuvântul Ardealului este cuvântul României, spus de cei mai îndrituiţi să-l spue atunci când e vorba de a i se da o lovitură. Acei cari vor avea să judece cauza românească, dacă vor fi judecători drepţi şi nu vor ţine seamă decât de dreptate, o vor desprinde mai bine şi o vor înţelege mai bine când ea va fi rostită şi dovedită, afirmată şi pretinsă şi de acei — şi în primul rând, de ei, — cari au suferit pentru ea, au stat în lanţuri pentru ea, au crezut în ea şi, când a sunat ceasul, au consfinţit sângeroasele sacrificii ale fraţilor lor pe câmpul de război, prin unanima, libera şi solemna lor hotărâre.

O asemenea manifestare a fost cel mai fericit simbol al unirii tuturor fiilor ţării, o afirmare a dreptului de autodeterminare, o întărire a forţei noastre de rezistenţă, o elocventă dovadă că ceeace s'a făcut acum 22 de ani a izvorît dintr'o conştiinţă unică pe care nimic nu o poate slăbi şi nimeni n'o poate tăgădui.

Nu numai că nu trebue să fie împiedicat Ardealul de a-şi spune cuvântul, dar el trebue să fie chemat imediat, să şi-l spună — prin exponenţii lui cei mai autorizaţi, prin aceia cari au avut rolul de căpetenie în tot ce s'a făcut — cu toată autoritatea trecutului lor de suferinţă, cu toată demnitatea mândriei lor naţionale şi cu toată vigoarea hotăririi lor româneşti.

PRIETENI INDUŞI IN EROARE

(Urmare din pag. I-a)

românesc? In timpul ultimilor 22 de ani de administraţie română? Nici decum! Minunea s'ar fi săvârşit în cei 106 ani cât a stat Basarabia sub stăpânirea Rusiei ţariste şi ar fi fost o urmare a guvernelor ţariste de a asimila pe toţi slavii din Basarabia, în sensul ca ei să înlocuiască graiurile lor particulare prin limba vorbită de ruşii mari.

E interesant — adică, mai de grabă este amuzant decât interesant, — să dăm în traducere pasagiul în care se caută a se explica românizarea ca limbă a unei puţine masse de populaţie ucraineană din Basarabia. Iată-l:

„Rusia ţaristă, vroind să unească într'un singur tot pe slavi, nu recunoştea individualitatea etnică a acestora şi nici limbile vorbite de dânşii. In timpul acela, ucrainienilor le era interzis să tipărească în graiul lor ziare şi cărţi, să ţină conferinţe sau să vorbească în localuri publice. Aşa fiind, de oarece ucrainienii din Basarabia ştiau româneşte, în locul limbei ruso-moscovite, cu care nu erau obişnuiţi, s'au folosit de limba română, pe care o vorbeau cu uşurinţă. Din cauza aceasta, mai mult de jumătatea populaţiei basarabene, deşi nu era de rasă latină, vorbea totuşi româneşte, ceea ce a îndreptăţit guvernul român ca în statisticile oficiale să arate că 20 la sută din populaţia Basarabiei este de origină română".

Ce se poate răspunde acestor afirmaţii neînchipuit de fanteziste şi care se aud acum pentru prima dată? Atâta doar, decât să rugăm pe prietenii turci să cerceteze mai adânc propria lor istorie, în care vor găsi că în trecut nu exista nici o Basarabie, ci, ceeace s'a numit mai târziu Basarabia, era o parte integrantă a Moldovei, locuită, ca şi restul Moldovei, de aceeaşi populaţie neaoşe get-beget românească.

Tot în istoria lor vor vedea că în provincia românească dintre Prut şi Nistru, adică în Basarabia de astăzi, Domni români, în fruntea cărora sta Ştefan cel Mare, au dat pentru păstrarea pământului românesc al Basarabiei, lupte crâncene cu oştile sultanilor.

Şi cât de lipsită de temeinicie este afirmaţia cum că în vreo statistică oficială română s'ar fi spus că proporţia populaţiei româneşti din Basarabia ar fi de 20 la sută. Adevărul, care n'a putut fi tăgăduit, este că românii sunt în Basarabia, o populaţie de aproape 70 la sută şi că restul populaţiei este compus din firimituri din mai multe minorităţi etnice, printre cari, sub raportul numeric, ruşii adevăraţi trag prea puţin în cumpănă.

Tot atât de fantezistă este afirmaţia din articolul de care ne ocupăm, cum că într'o convenţie ce s'ar fi încheiat în anul 1918 la Iaşi între guvernul român şi o delegaţie a Sfatului Ţării dela Chişinău, s'ar fi stabilit că armata română, chemată în ajutor, să evacueze Basarabia după două luni dela intrare.

Cine a putut informa aşa de greşit pe autorul articolului din „Cumhuriyet". Îi împărtăşim pe această cale că Sfatul Ţării, expresiune adevărată a voinţei poporului basarabean, a votat în mijlocul unui entuziasm de nedescris alipirea pe veci la România a fostei „republici moldoveneşti a Basarabiei".

Tot pe această cale, ne mai îngăduim să-i aducem la cunoştinţă că, contrar informaţiilor eronate ce i s'au dat, românii găsiseră Basarabia în anul 1918 într'o stare de paragină. Cu preţul a mii de vieţi, românii au restabilit ordinea şi liniştea, pentru ca după aceea să treacă la o muncă încordată de refacere şi ridicare a provinciei sub toate raporturile.

Românii au înfăptuit marea reformă agrară, au deschis mii de şcoli, au organizat justiţia, au dat o administraţie modernă şi au înlesnit ridicarea economică a Basarabiei.

Acesta este, în lumina faptelor, adevărul.

N. BATZARIA

Pelerinaj la Tabla Buţii

Vălenii de Munte, 3 August

In dimineaţa zilei de 6 August va fi, ca în toţi anii, un pelerinaj la Tabla Buţii.

Pe muntele Tabla Buţii, printre tranşee şi pietre de hotar, se găseşte cimitirul, împrejmuit cu zid de piatră şi străjuit de o troiţă, unde odihnesc eroii morţi cu armele în mâini şi cu faţa spre Ardealul ce se cerea desrobit.

Universitatea populară N. Iorga ia parte la comemorare, prin tot tineretul cursist, ce va pleca din Văleni, în zorii zilei de 6 August, cu un tren special până la Măneciu Ungureni, iar de acolo, cu trenurile societăţii Drajna, puse gratuit la dispoziţia pelerinilor până la Tabla Buţii.

Un sobor de preoţi va face o slujbă pentru pomenirea eroilor înmormântaţi la Tabla Buţii.

ŞTIINŢA PENTRU TOŢI

ARICIUL

de RAUL CĂLINESCU

Peste poiana cu flori din mijlocul pădurii de fag se lasă umbrele înserării. Mugurii fagilor dau să crape, răspândind în aer o mireasmă crudă, primăvăratecă. Floricelele albastre ale viorelelor abia se mai disting acum din covorul uscat al frunzelor căzute de anul trecut. Liniştea e adâncă.

Deodată se aude un fâşâit uşor prin frunzarul pădurii Apoi, fâşâitul frunzelor se aude din ce în ce mai tare şi deodată se vede mişcându-se jos o fiinţă rotundă lunguiaţă, acoperită cu ţepi pe spinare şi laturi. Acum se opreşte, mustăceşte în toate părţile, ascultă şi înaintează apoi mai departe, cu paşi mici, repezi, greoi, stângaci.

Se apropie. Acum i se vede botişorul ascuţit, adevărat rât mititel. In cap îi joacă nişte ochişori vioi, negri, cu priviri agere dar blânde. Ţine botul îndreptat spre pământ, ca un câine de vânătoare, mirosind fiecare lucru ce întâlneşte în cale-i

Este bunul nostru prieten ariciul, o fiinţă ciudată, puţin cam posacă, cam singuratică, fără veselie, însetată după dreptate, temătoare de Dumnezeu şi de oameni, care-şi duce viaţa în muncă trudnică şi cinstită, cu sufletul curat, cel mai vajnic apărător al agriculturii, cel mai mare poliţist al goangelor stricătoare, o modestă fiinţă care nu face omului nici un rău, ci din potrivă numai bine — şi care, atunci când îl vede, îşi pleacă fruntea în ţărână, fiindcă-l cunoaşte, îşi strânge capul şi picioarele sub pântece, se face ghem şi zice în sinea sa: *„Doamne fereşte!"*.

Toată ziua a moţăit într'un tufiş. La asfinţit a început să-şi caute hrana, dovedindu-se dibaci vânător de goange, dând târcoale pretutindeni, cotrobăind fără astâmpăr în toate părţile, rămând pământul cu rătul său mic şi negru — şi ronţăind neîncetat insecte, hrana sa de predilecţie, vârându-şi botul în fiecare gaură, şi întorcând, fiecare frunză de pe jos.

Iată-l că acum se opreşte o clipă. Incepe să scurme cu labele, apoi rămâ cu vârful botului şi deodată scoate la iveală o larvă mare, albă, de gândac, care sta înfiptă la rădăcina unui fag tânăr — şi pe care o ronţăie plescăind tare din gură.

Tot orbăcăind prin întuneric, după goange, ariciul ajunse în marginea cealaltă a poienii.

Se lumina de ziuă şi prietenul nostru era obosit de atâta cutreierat — deaceea îşi dădu cu socoteala că ar fi tocmai timpul să se retragă la culcuşul său.

Acest culcuş se afla într'un tufiş din apropiere; el consta dintr'o scobitură a solului, săpată chiar de arici, în scobitură era strânsă o mare cantitate de frunze uscate şi fân.

Aici îi trase un somn bun şi întremător, din zori până noaptea târziu.

✱

Când se trezi, era negură deabinelea. Totuşi, în noaptea aceasta stelele sclipeau par'că pe cer mai frumos ca oricând — iar goangele pădurii băzâiau mai armonios ca niciodată Din solul reavăn al pădurii se'nălţa o mireasmă sălbatică. Îmbătătoare, care-l furnica în şira spinării, iar dinspre tufişul de colo, adierea lină a zefirului îi umplea nările cu o mireasmă plăcută, bine cunoscută, care-l înebunea de plăcere şi neastâmpăr.

Cu o grabă neobişnuită ariciul nostru o luă drept spre tufiş, alergând foarte excitat acolo, cât îl ţineau picioarele sale scurte.

Acolo, sub tufiş, o aricioaică era foarte ocupată să scoată din

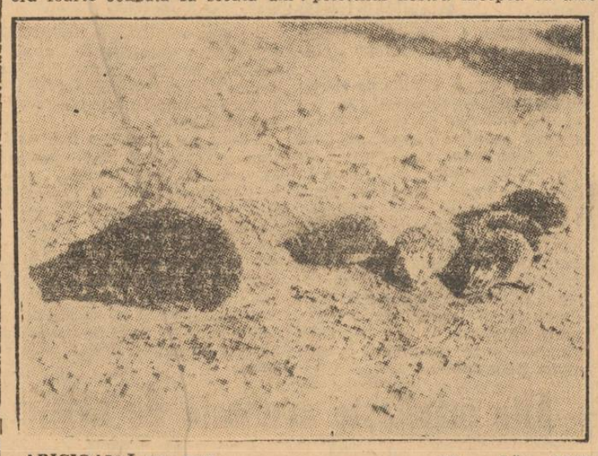

ARICIOAICĂ CU PUI. Clişeu Löns (1909)

pământ o râmă, pe care o mâncă repede, cu mare plăcere.

Cum o văzu, prietenul nostru se năpusti asupra ei, vesel de revedere, ţipând, chelălăind, mormăind, grohăind, semn că era în acelaş timp şi vesel şi trist — şi mânios şi grăbit. Toate aceste sunete străpungeau pe rând liniştea acestei nopţi de mare bucurie dar şi de mare îndoială, căci prietenul nostru începea să aibe de-acum griji mai mari, pădurea se umplea par'că de rivali care-i tulburau fericirea şi înaintea lui sta indiferentă, ocupată să înfulece râma, prietena lui de anul trecut pe care o ştia că nu-i e cu totul şi cu totul credincioasă — şi pe care nu se putea pune nici o nădejde.

N'apucă bine să se arunce asupra prietenei sale, ca s'o sărute, că aceasta se şi întoarse pe loc ca fulgerul şi-l muşcă de rât de văzu stele verzi.

Inebunit de durere dar şi de gelozie, ariciul se năpusti asupra aricioaicei pe partea cealaltă. Dar de data aceasta primi o palmă zdravănă de se clătină pe picioare şi rămase o clipă nedumerit. După aceea încercă să se apropie de ea pe partea cealaltă însă aricioaica îi trase din nou o palmă. Se vedea bine că era o femeie arţăgoasă, năzuroasă şi rea la suflet.

Cu toate acestea el se ţinea după ea, la mică distanţă Foarte nefericit dar păstrând neştirbită speranţa înţelegerii, gâfâind şi pufăind de atâta supărare şi afront, dându-i târcoale când din dreapta, când din stânga — şi gândindu-se cum ar face-o să fie mai drăguţă cu el! După o harţă îndelungată, ajunseră o clipă faţă'n faţă, cu boturile, aproape lipite unul de altul, odihnindu-se puţin şi privindu-se cu ochişorii lor mici şi negri dar fără să se gândească să cedeze nici unul din ei. Apoi cei doi amorezi spinoşi porniră mai departe, fâşâind şi gâfâind. După fiecare palmă ce primea, ariciul sta o clipă nedumerit şi se gândea dacă nu cumva ar fi poate mai bine să încerce a se apropia de aricioaică pe partea cealaltă!

Luna se pleca spre apus, pălind. Dinspre răsărit se revărsau zorile. Bufniţa zbură uşor spre scorbura fagului bătrân din coasta muntelui, mişcându-şi fără zgomot aripile-i de mătase. Mierla se trezise îşi încercă puţin flautul gâtlejului şi plecă apoi să-şi caute hrana.

In frunzarul uscat, al poienii, dansul ciudat al aricilor dispăru sub o fugă ghimpoasă, în jurul căreia viorelele îşi înălţau steluţele albastre spre stelele cerului care abia mai clipeau ici-colo.

✱

Intre timp venise vara. In culcuşul de frunze uscate de sub tufa ghimpoasă se mişcau acum, neputincioşi ca nişte viermi, şase puişori de ariciu lungi de vre-o 7 cm., de culoare roză şi cu spinişorii albi, moi ca perii, având musteţi împrejurul botişoarelor iar ochii şi urechile cârpite.

Trecuseră tocmai şapte săptămâni dela împerechere şi acum aricioaica era foarte ocupată cu creşterea copiilor ei. Peste zi îi alăpta şi-i îngrijea cu toată dragostea — iar în timpul nopţii da târcoale încoace şi încolo după melci, viermi, şoareci, broaşte tinere, păsărele abia ieşite din ghioci etc. pe care le ronţăia fără alegere şi f